

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

VÉLEMÉNYEK

EURÓPAI KÖZPONTI BANK

AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANK VÉLEMÉNYE

(2008. december 5.)

az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények tevékenységének megkezdéséről, folytatásáról és prudenciális felügyeletéről szóló irányelv iránti javaslatról

(CON/2008/84)

(2009/C 30/01)

Bevezetés és jogalap

2008. október 30-án az Európai Központi Bank („EKB”) az Európai Unió Tanácsától azt a felkérést kapta, hogy alkosson véleményt az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények tevékenységének megkezdéséről, folytatásáról és prudenciális felügyeletéről, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról, valamint a 2000/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelv ⁽¹⁾ iránti javaslatról (a továbbiakban: irányelvtervezet).

Az EKB véleményalkotásra szolgáló hatásköre az Európai Közösséget létrehozó szerződés 105. cikke (4) bekezdésén alapul, a 105. cikke (2) bekezdésének első és negyedik francia bekezdésével együttesen, mivel az irányelvtervezet a Központi Bankok Európai Rendszerének („KBER”) alapvető feladatával, nevezetesen a Közösség monetáris politikájának meghatározásával és végrehajtásával ⁽²⁾ és a fizetési rendszerek zavartalan működésének előmozdításával kapcsolatos. Az EKB hatáskörének alapja egyben a Szerződés 105. cikkének (5) bekezdése, aminek megfelelően a KBER támogatja a hatáskörrel rendelkező hatóságokat a hitelintézetek prudenciális felügyeletére és a pénzügyi rendszer stabilitására vonatkozó politikáik zavartalan folytatásában. Az Európai Központi Bank eljárási szabályzatának 17.5. cikke első mondatával összhangban a Kormányzótanács fogadta el ezt a véleményt.

Általános észrevételek

Az irányelvtervezet célkitűzése az, hogy megnyissa a hitelintézeteknél kevésbé szigorú prudenciális szabályok alá tartozó elektronikuspénz-kibocsátó intézmények általi elektronikuspénz-kibocsátás (a továbbiakban: elektronikus pénz) piacát. Az EKB támogatja elektronikuspénz-kibocsátó intézmények tevékenységének megkezdéséről, folytatásáról és prudenciális felügyeletéről szóló, 2000. szeptember 18-i 2000/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv ⁽³⁾ felülvizsgálatát, mivel ezzel elismerésre került, hogy a 2000/46/EK irányelv nem felel meg teljesen az aktuális piaci elvárásoknak az elektronikus pénz kibocsátása tekintetében. Az EKB-nak ugyanakkor komoly aggályai vannak amiatt, hogy a tervezet hitelintézetről pénzügyi intézményre változtat az elektronikuspénz-kibocsátó intézménynek a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről

⁽¹⁾ COM(2008) 627 végleges.

⁽²⁾ E tekintetben jelentőséggel bír az EKB-nak a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank Alapokmányának (a továbbiakban: a KBER Alapokmánya) 5. cikke szerinti hatásköre, mivel az irányelvtervezet hatást gyakorol az euroövezet monetáris politikájának meghatározása és végrehajtása tekintetében a statisztikai adatgyűjtésre is.

⁽³⁾ HL L 275., 2000.10.27., 39. o.

és folytatásáról (átdolgozás) szóló, 2006. június 14-i 2006/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben) ⁽¹⁾ adott fogalommeghatározásában; ennek messzire nyúló következményei lehetnek a monetáris politika vitelére. Ugyanezen az alapon az irányelvtervezet aggályokat támaszt felügyeleti szempontból is, mivel fellazítja az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények felügyeleti rendszerét, míg egyidejűleg bővíti tevékenységüket. Ezeket az aggályokat a későbbiekben részletesen kifejtjük.

Különös megjegyzések

1. Az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények jogi jellege

1.1. Az irányelvtervezet kihatásainak értékeléséhez először fontos megérteni az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények jogi jellegét. E tekintetben a 2006/48/EK irányelv 4. cikke (1) bekezdésének b) pontja az elektronikuspénz-kibocsátó intézményt a 2000/46/EK irányelv értelmében vett hitelintézetként határozza meg. A 2000/46/EK irányelv 1. cikke (3) bekezdésének a) pontja szerint az elektronikuspénz-kibocsátó intézmény „olyan vállalkozás vagy más jogi személy, amely a 2000/12/EK irányelv (most a 2006/48/EK irányelv) 1. cikke 1. pontja első albekezdésének a) pontjában szereplő definíció értelmében nem hitelintézet, és amely fizetési eszközöket bocsát ki elektronikus pénz formájában”. Az irányelvtervezet 17. cikkének (1) bekezdése kiveszi az elektronikuspénz-kibocsátó intézményt a hitelintézetek fenti fogalommeghatározása alól, és átsorolja azokat 2006/48/EK irányelv 4. cikke (5) bekezdésének megfelelő „pénzügyi intézményre”. Azonban az elektronikuspénz-kibocsátó intézmény által az irányelv alapján végezhető tevékenységek fajtájára figyelemmel az elektronikuspénz-kibocsátó intézmény jogi jellege továbbra is meg fog egyezni a hitelintézetekével. Ez a következtetés a hitelintézetnek a 2006/48/EK irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő fogalommeghatározásának elemzésén alapul, miszerint „hitelintézet: olyan vállalkozás, amely a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket vesz át, valamint saját számlára hiteleket nyújt”.

1.2. „vállalkozás”

A vállalkozás kifejezés megegyezik a Szerződés versenyszabályaiban használt kifejezéssel ⁽²⁾. Miközben a kifejezést a Szerződés nem határozza meg, annak jelentése a közösségi jogban általánosan úgy kerül meghatározásra, hogy abba beletartozik a kereskedelmi ⁽³⁾ vagy gazdasági tevékenységet végző minden természetes és jogi személy, jogállásától vagy finanszírozásának módjától függetlenül ⁽⁴⁾. Az irányelvtervezet 2. cikkének (1) bekezdése az elektronikuspénz-kibocsátó intézményt olyan jogi személyként határozza meg, „amely ... engedélyt kapott elektronikus pénz kibocsátására”. Így teljesül a hitelintézet fogalmában előírt vállalkozási jelleg követelményének első része. Emellett az elektronikuspénz-kibocsátó intézmény általi elektronikuspénz-kibocsátás és az irányelvtervezet 8. cikkében meghatározottak szerint általánosságban más pénzügyi szolgáltatások nyújtása egyértelműen egyaránt kereskedelmi és gazdasági tevékenységnek is nevezhető.

1.3. „amely a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket vesz át, valamint saját számlára hiteleket nyújt”

Amint azt az Európai Közösségek Bírósága megjegyezte, nem vitatott, „hogy a nyilvánosságtól történő betétgyűjtés és a hitelek nyújtása a hitelintézetek tevékenységének alapját képezi” ⁽⁵⁾. A figyelem az ilyen üzleti vállalkozások két vonatkozásának egyesített jellegére irányul, azaz arra, hogy hitelintézetnek kell lenniük ahhoz, hogy a 2006/48/EK irányelvben meghatározott fogalommeghatározás körébe tartozzanak. Elegendő azonban, ha valamely vállalkozás alapszabálya értelmében jogosult a két típusú üzleti tevékenység végzésére; nem szükséges, hogy ténylegesen, egyidejűleg végezze is mindkettőt, vagy hogy azokat a gyakorlatban egyáltalán végezze ⁽⁶⁾. Ami e tekintetben döntő, az az, hogy az intézmény jogilag rendelkezik e jogosultsággal az adott ügyletek végzésére. Az alábbiakban ezeket az elemeket részletezzük.

⁽¹⁾ HLL 177., 2006.6.30., 1. o., lásd a 2006/48/EK irányelv 4. cikkének (1) és (5) bekezdését.

⁽²⁾ Lásd Usher, J.A., *The Law of Money and Financial Services in the EC*, 2. kiadás, Clarendon Press, Oxford, 2000, 116. o.

⁽³⁾ A Bizottság 1986. április 23-i 86/398/EGK határozata az EKG-Szerződés 85. cikke alapján folytatott eljárással kapcsolatban (IV/31.149 – Polipropilén-ügy) (HL L 230., 1986.8.18., 1. o.).

⁽⁴⁾ A C-41/90. sz. Höfner és Elser kontra Macroton ügy (EBHT 1991., 1-1979); a T-319/99. sz. Federación Nacional de Empresas de Instrumentación Científica, Médica, Técnica y Dental (FENIN) kontra Európai Közösségek Bizottsága ügy (EBHT 2003., ECR II-357.).

⁽⁵⁾ A C-442/02. sz. Caixa-Bank France kontra Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie ügy (EBHT 2004., I-8961. o.) 16. pontja.

⁽⁶⁾ Lásd: Clarotti, P., „The Harmonization of Legislation relating to Credit Institutions”, *Common Market Law Review*, 19. évfolyam, 2. szám, Kluwer Law International, 1982., 249. o. és Verheugd, P., „Definition of credit institution”, *Banking and EC Law Commentary*, szerk: M. van Empel és R. Smits, Kluwer Law International, Deventer, 1992, 17. o.

1.4. „betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket vesz át”

1.4.1. Az irányelvtervezet 8. cikkének (2) és (3) bekezdése megtiltja az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények számára a betétgyűjtést. Míg a 2006/48/EK irányelv nem határozza meg a betétgyűjtés fogalmát, a Bíróság tágran értelmezte a 2006/48/EK irányelv szerinti betétek vagy más visszafizetendő pénzeszközök fogalmát, megjegyezve, hogy „a visszafizetendő pénzeszközök kifejezés nem csak azokra a pénzügyi eszközökre utal, amelyek rendelkeznek a visszafizetendőség lényeges jellemzőjével, hanem azokra is, amelyekre – bár e jellemzővel nem rendelkeznek – a fizetett összeg visszafizetését előíró szerződéses megállapodás vonatkozik” ⁽¹⁾. Nincs jelentősége annak, hogy ezeket a pénzeszközöket betét formájában vagy más formában – így a 2006/48/EK irányelv preambulumban említett kötvények és más hasonló értékpapírok folyamatos kibocsátása ⁽²⁾ révén – adták-e át. Így valamennyi pénzátvétel megvalósíthatja a betétgyűjtési üzleti tevékenységet (annak tág értelmében), ha az a kapott pénz visszafizetésével jár. Nem lényeges e tekintetben, hogy a visszafizetés követelménye a pénz átvételekor már fennáll-e (és az ügylet lényegi elemét képezi-e) vagy ez a kötelezettség a szerződéses jogcím létrehozásával keletkezik ⁽³⁾. A betétgyűjtés megfelelő értelmezésekor iránymutatásul a védelemben részesítendő betétek köre és a betétek visszafizetése tekintetében jelentősnek tekintett kockázatokra figyelemmel a hitelezési vállalkozás értelmezése kérdésének kell szolgálnia. Az eredmény a betétgyűjtési és hitelezési tevékenység tekintetében egyaránt a tág értelmezésre hajló irányzat ⁽⁴⁾.

1.4.2. A fentiekre figyelemmel meg kell jegyezni, hogy a 2000/46/EK irányelv (8) preambulumbekkezdése kijelenti, hogy „A nyilvánosság pénzeszközeinek elektronikus pénz fejében történő átvétele, amely egyenlegben jelenik meg a kibocsátó intézmény számláján ... betétek vagy egyéb visszafizetendő pénzeszközök átvételét képezi”. Az irányelvtervezet értelmében a pénzeszközök ilyen átvétele többé már nem felel meg betétnek vagy visszafizetendő más pénzeszköznek. Az irányelvtervezethez fűzött indokolásban nem szerepel magyarázat egy ilyen változtatáshoz; azonban úgy tűnik, hogy általában megkísérelték hozzáigazítani a 2000/46/EK irányelvet a 2007/64/EK irányelvhez ⁽⁵⁾. Amint azt a belső piaci fizetési szolgáltatásokról szóló irányelvre irányuló javaslatról szóló, 2006. április 26-i CON/2006/21 véleményben ⁽⁶⁾ is megjegyeztük, az EKB megítélése szerint betétgyűjtésnek felel meg pénzeszközök ilyen módon történő átvétele. Ennek oka az, hogy a pénzeszközök határozatlan ideig tarthatóak, és a kibocsátó kamatot fizethet az átvett pénzeszközökre. Az Európai Bíróság különösen a kamatfizetés tekintetében ismerte el, hogy „az olyan hitelintézetek számára, amelyek külföldi társaságok leányvállalatai, és amelyek be szándékoznak lépni valamely tagállam piacára, a látra szóló betét-számlák utáni kamatfizetés által támasztott verseny az egyik leghatékonyabb eszköznek minősül e cél eléréséhez. ... Az említett leányvállalatok tevékenysége folytatásának és fejlesztésének a szóban forgó tilalomból (a látra szóló betétek utáni kamatfizetés tilalma) eredő korlátozása annál is lényegesebb, mert a nyilvánosságtól történő betétgyűjtés és a hitelek nyújtása a hitelintézetek tevékenységének alapját képezi” ⁽⁷⁾.

1.4.3. Végül annak vitatásakor, hogy az elektronikuspénz-kibocsátó intézmény továbbra is gyűjt betétet vagy más visszafizetendő pénzeszközt, a döntő az, hogy az elektronikuspénz-kibocsátó intézménynek fizetett pénzeszközök az irányelvtervezet 5. cikkének megfelelően visszakövetelhetők; e rendelkezésben ugyanis az áll, hogy a szóban forgó pénzeszközöket az elektronikus pénz birtokosa számára kérésre névértéken kell visszatéríteni.

1.5. „a nyilvánosságtól”

A betétgyűjtéssel kapcsolatban az intézménynek „a nyilvánosságtól” történő betétgyűjtéssel kell üzletszerűen foglalkoznia. A „nyilvánosság” kifejezésnek a hitelintézet 2006/48/EK irányelv szerinti fogalom meghatározásában történő használatára közvetlenül vonatkozó, európai bírósági ítélkezési gyakorlata híján több jogtudós kifejtette véleményét a „nyilvánosság” kifejezés jelentéséről a „hitelintézet”

⁽¹⁾ Lásd a C-366/97. sz. *Massimo Romanelli*-ügy (EBHT 1999., I-855. o.) 17. pontját.

⁽²⁾ A hitelintézetek tevékenységének megkezdésére és folytatására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1977. december 12-i 77/780/EGK első tanácsi irányelv (5) preambulumbekkezdése (HL L 322., 1977.12.17., 30. o.).

⁽³⁾ Lásd: Alexander Bornemann: „Abridged Opinion on the Concept of the Credit Institution in the Directives of the European Community Relating to Bank Regulation and Supervision”, 11. o. Elérhető PDF állományként a <http://www.money-advice.net/media.php?id=234> címen.

⁽⁴⁾ Idézett mű.

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2007. november 13-i 2007/64/EK irányelve a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 319., 2007.12.5., 1. o.).

⁽⁶⁾ HL C 109., 2006.5.9., 10. o.

⁽⁷⁾ Lásd a C-442/02. sz. *Caixa-Bank France* kontra *Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie* ügy 14. és 16. pontját.

77/780/EGK irányelv 1. cikkének első francia bekezdésében megállapított fogalom meghatározásában, amelyet szó szerint megismétel a 2006/48/EK irányelv 4. cikkének (1) bekezdésének a) pontja. Elismeret az, hogy „az első banki irányelv elfogadásakor a hitelintézetek prudenciális felügyeletének fő célja a betétesek és megtakarítással rendelkezők védelme volt ... Emiatt nem minősül hitelintézetnek az olyan vállalkozás, amely pénzeszközeit a bankközi piacon hitelintézetektől vagy más szakmai piaci szereplőktől – mint például intézményi befektetőktől és biztosítótársaságoktól gyűjti” ⁽¹⁾. Ezért „azok az intézmények, amelyek csak a bankközi piacon tevékenykednek ... az EK-jog szerint nem minősülnek hitelintézetnek, mivel nem gyűjtenek pénzeszközöket a nyilvánosságtól” ⁽²⁾. Ebből látható, hogy a „nyilvánosság” fogalma a jogi védelmet igénylőnek tekintett természetes és jogi személyeket takarja, míg az ilyen védelmet nem igénylő – azaz a bankközi piacon jelen lévő – jogalanyok nem minősülnek a „nyilvánosság” fogalma körébe tartozónak. Ezért a hitelintézet fogalom meghatározásának alkalmazásában a hitelintézetnek vagy pénzügyi intézménynek nem minősülő minden jogi vagy természetes személy a „nyilvánosság” körébe tartozónak fog minősülni. Valójában az elektronikus-pénz-kibocsátó intézmény összefüggéseiben az elektronikus pénz birtokosait úgy kell tekinteni, hogy azon „nyilvánosság” körébe tartoznak, amelytől az elektronikus pénz kibocsátója pénzeszközöket gyűjt.

1.6. „saját kockázatára hitelek nyújtása”

A 2000/46/EK irányelv 1. cikke (5) bekezdésének a) pontja értelmében az elektronikus-pénz-kibocsátó intézmény üzleti tevékenysége korlátozott, és abból külön kizárásra kerül a hitelnyújtás minden formája. Mivel a hitelintézet vállalkozási tevékenysége egyaránt kiterjed a betétgyűjtésre és a hitelnyújtásra, vitatható, hogy az elektronikus-pénz-kibocsátó intézmények manapság nem felelnek meg egyszerre a betétgyűjtés és a hitelnyújtás kritériumának, és csak a 2006/48/EK irányelvben megállapított fogalom meghatározás miatt minősülnek hitelintézetnek. Tekintet nélkül azonban az irányelvtervezetben az elektronikus-pénz-kibocsátó intézmények tekintetében megállapított betétgyűjtési tilalomra, azok ténylegesen továbbra is gyűjteni fognak ilyen betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket. Emellett továbbra is meg fognak felelni a hitelnyújtás többi kritériumának. Pontosabban az irányelvtervezet 8. cikke (1) bekezdése b) pontjának megfelelően az elektronikus-pénz-kibocsátó intézmények számára megengedett lesz a hitelnyújtás egyes fizetési szolgáltatások kínálásakor ⁽³⁾. Azonban az ilyen hitelt elismerten nyújtani kívánó elektronikus-pénz-kibocsátó intézmények azt csak számos külön feltétel teljesülése esetén tehetik ⁽⁴⁾.

- 1.7. A „hitelintézet” fogalom meghatározása a 2006/48/EK irányelvben a folytatott tevékenységre, és nem pedig a tevékenységet folytató jogalany jellegére vonatkozik ⁽⁵⁾. E tekintetben azonban egyértelműnek tűnik, hogy attól függetlenül, miszerint az elektronikus-pénz-kibocsátó intézmények az irányelvtervezet értelmében már nem hitelintézetek, és az elektronikus-pénz-kibocsátó intézmények számára a betétgyűjtésnek vagy más visszafizetendő pénzeszköz gyűjtésének az irányelvtervezetben megállapított tilalmára tekintet nélkül azok ténylegesen továbbra is gyűjteni fognak ilyen betéteket. Pontosabban, az átvett pénzeszközök határozatlan ideig tarthatók, mindaddig, amíg a birtokos azok visszafizetését nem kéri, és az elektronikus pénzt kibocsátó kamatot fizethet az átvett pénzeszközökre. Emellett az elektronikus-pénz-kibocsátó intézmények továbbra is meg fognak felelni a hitelintézeti tevékenység többi kritériumának. Ezért jogi szempontból úgy tűnik, hogy az elektronikus-pénz-kibocsátó intézmény az irányelvtervezet meghatározása szerint a hitelintézetekre a jelenleginél is még inkább emlékeztető jellemzőkkel rendelkezik, mivel a betétgyűjtési tevékenység változatlan marad és a

⁽¹⁾ Verheugd, P., „Definition of credit institution” (A hitelintézet fogalom meghatározása), *Banking and EC Law Commentary*, szerk: M. van Empel és R. Smits, Kluwer Law International, Deventer, 1992., 23. o.

⁽²⁾ Dasse, M., Isaacs, S. és Penn, J., *EC Banking Law*, 2. kiadás, Lloyd's of London Press, 1994., 19. o.

⁽³⁾ Az elektronikus-pénz-kibocsátó intézmények a 2007/64/EK irányelv mellékletének 4., 5. és 7. pontjában említett pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújthatják: i. fizetési műveletek teljesítése, amennyiben a pénzt a pénzforgalmi szolgáltatás igénybevevője számára biztosított hitelkeretből fedezik beszedések teljesítésekor, fizetési műveletek fizetési kártyával történő teljesítésekor és átutalások teljesítésekor; ii. Fizetési eszközök kibocsátása és/vagy elfogadása; és iii. mobil kifizetések, amelyek esetében a mobilszolgáltató az áruk és szolgáltatások eladása esetében közvetítőként jár el.

⁽⁴⁾ Az irányelvtervezet 8. cikke (1) bekezdésének b) pontja a 2007/64/EK irányelv 16. cikkének (3) és (5) bekezdésére utal, ami annyit jelent, hogy a) hitel kiegészítő jellegű, és rendelkezésre bocsátására kizárólag valamely fizetési művelet teljesítéséhez kapcsolódóan kerül sor; b) a hitel visszafizetése legfeljebb 12 hónapos időszakon belül megtörténik; c) ilyen hitel nem nyújtható fizetési művelet teljesítése céljából átvett vagy tartott pénzeszközökből; d) az elektronikus-pénz-kibocsátó intézmény szavatolóként jár el – a felügyeleti hatóságok megalapozott véleménye alapján – mindenkor megfelelő a nyújtott hitelek teljes összegét tekintve véve; és e) az nem érinti a fogyasztói hitelek nyújtásának feltételeire vonatkozó más közösségi vagy nemzeti jogszabályokat.

⁽⁵⁾ Lásd Usher, J.A., *The Law of Money and Financial Services in the EC*, 2. kiadás, Clarendon Press, Oxford, 2000, 116. o.

jövőben megengedett lesz a korlátozott hitelnyújtási tevékenység. Ezt szem előtt tartva meg kell jegyezni, hogy a „hitelintézet” fogalommeghatározásának alakulásával összefüggésben a szakirodalom szerint „egységes megközelítésnek kell léteznie ezen a területen azon versenytorzulások megelőzésére, amely abból eredne, ha az egyik országban igazgatási ellenőrzés vonatkozna az alapjában véve hasonló és ugyanolyan, vagy legalábbis nagyon hasonló tevékenységet folytató vállalkozásokra, míg a másik országban nem” ⁽¹⁾. Központi banki nézőpontból az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények a pénzkibocsátó szektor részei és a 2006/48/EK irányelvben meghatározott hitelintézetekkel azonos versenyfeltételeket folyamatosan biztosítani kell ⁽²⁾.

2. Monetáris politika

- 2.1. A KBER Alapokmányának 19.1. cikkének első mondata szerint „az EKB a monetáris politikai célok megvalósítása érdekében megkövetelheti, hogy a tagállamokban létrehozott hitelintézetek kötelező tartalékot tartsanak az EKB-ban és a nemzeti központi bankokban lévő számláikon”. Hitelintézeti jogállásukra figyelemmel az elektronikuspénz-kibocsátó intézményekre vonatkoznak az eurorendszer ⁽³⁾ tartalékképzési követelményei, amelyeket részletesen a kötelező tartalékok alkalmazásáról szóló, 2003. szeptember 12-i EKB/2003/9 rendelet ⁽⁴⁾ szabályoz. A kötelező tartalék fontos intézkedés a monetáris politika végrehajtása tekintetében, azaz a csak hitelintézeteknek felszámítható rövid távú kamatok irányításában. Ezért a hitelintézet 2006/48/EK irányelv szerinti fogalommeghatározása jelentőséggel bír az EKB és a nemzeti központi bankok számára.
- 2.2. Amennyiben az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények az irányelvtervezet 17. cikkének (1) bekezdésében javasoltak szerint kikerülnének a hitelintézet fogalommeghatározása alól, annak messzire nyúló következményei lennének központi banki szempontból. Mivel az elektronikus pénz (például bankkártya tranzakciók formájában) helyettesíti a bankok által kínált fizetési eszközöket, ilyen szolgáltatásokat olyan elektronikuspénz-kibocsátó intézmények kínálnának, amelyekre többé már nem vonatkozik tartalékképzési követelmény. A sok tekintetben meglehetősen hasonló különféle fizetési eszközök nem egységes kezelését kerülni kell.
- 2.3. Emellett az egyenlegek elektronikus pénz és a bankszámla közötti átváltása befolyásolná a bankok likviditási helyzetét, és bonyolíthatná a monetáris politika végrehajtását. Míg jelenleg a létező elektronikus pénz mennyisége túlságosan alacsony ahhoz, hogy e tekintetben gondot okozzon, a potenciális elektronikus pénz állományok – az irányelvhez mellékelte hatásvizsgálatban az elektronikuspénz-kibocsátó intézményekre az irányelv elfogadását követően vonatkozó fellazított szabályozói követelmények következményeként jelzett – jövőbeli növekedésének lehetősége fennáll. Az elektronikuspénz-kibocsátó intézményeknek a 2006/48/EK irányelv 4. cikkének (5) bekezdésében meghatározott pénzügyi intézménnyé történő átminősítésének következménye az lenne, hogy azokra a jövőben nem vonatkozna a KBER Alapokmányának 19.1. cikke szerinti tartalékképzési követelmény. Ilyen helyzetben és ha az elektronikus pénz jelentős mértékben átveszi a készpénz szerepét, az EKB álláspontja szerint ez a banki szektor likviditási feltételeit jelentősen befolyásolná. Ezért a monetáris politika eurorendszer általi végrehajtása nehezebbé, kimenetele pedig bizonytalanabbá válna.
- 2.4. Következtetésként, a monetáris politikai szempontú megfontolások erőteljesen azt támasztják alá, hogy az elektronikuspénz-kibocsátó intézményeket továbbra is hitelintézetnek kell minősíteni, az irányelvtervezetben szereplő javaslat ellenére. Az EKB álláspontja e tekintetben az, hogy a fentiekben felvázolt monetáris politikai aggályok egyértelműen kiszorítják az irányelvtervezet mögött húzódó azon szándékot, hogy az elektronikuspénz-kibocsátó intézményekre vonatkozó szabályozói keretet összhangba hozzák a 2007/64/EK irányelv 4. cikkének (4) bekezdésében meghatározott pénzforgalmi intézményre vonatkozó szabályozói kerettel, ami viszont nem tartozik a hitelintézet fogalommeghatározásának hatálya alá ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ See Clarotti, P., „The Harmonization of Legislation relating to Credit Institutions”, *Common Market Law Review*, 19. évfolyam, 2. szám, Kluwer Law International, 1982., 248. o.

⁽²⁾ Ez az álláspont egybehangzik az EKB által az elektronikus pénzről 1998 augusztusában kiadott jelentésben foglalt tanáccsal, amelynek érvelése az volt, hogy az akkoriban alkalmazandó banki irányelvet módosítani kell annak biztosítására, hogy az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények a hitelintézetek fogalommeghatározása körébe tartozzanak. Bővebb információk megtalálhatók az EKB weboldalan a www.ecb.europa.eu címen.

⁽³⁾ Az eurorendszer tagságát az EKB és azon országok nemzeti központi bankjai alkotják, amelyek bevezették az eurót.

⁽⁴⁾ HL L 250., 2003.10.2., 10. o.

⁽⁵⁾ Lásd a CON/2006/21 EKB-vélemény 5.1. pontját, amelyben az EKB kifejezésre juttatta, hogy előnyben részesíti a pénzforgalmi intézményeknek a hitelintézet fogalommeghatározása alá vonását, az alábbiak kijelentésével: „ha a fizetési intézmények jogosultak a közgazdasági és jogi értelemben is betétnek minősíthető pénzeszközök tartására, holott az irányelvtervezet fogalmilag nem ilyenként jellemzi azokat, a kockázat szintje meg fog egyezni a hitelintézetek vagy az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények kockázati szintjével. Ennek megfelelően a biztosítékok szintjének meg kell egyeznie a hitel- és/vagy elektronikuspénz-kibocsátó intézményekre vonatkozó szinttel. Ebből következően a fizetési szolgáltatásokat lehetőleg hitelintézetekre vagy elektronikuspénz-kibocsátó intézményekre kell korlátozni. Ez biztosítaná az ügyfelek pénzeszközei és a rendezett pénzügyi tevékenység védelmét, ezért az EKB ezt a megközelítést részesíti előnyben”.

- 2.5. Az EKB üdvözlí azt a tényt, hogy az irányelvtervezet 5. cikke jórészt fenntartja a visszaválthatóságnak a 2000/46/EK irányelv 3. cikkében szereplő követelményét. Központi banki szemszögből a visszaválthatóság központi kérdés. Az elektronikuspénz-kibocsátó intézményekre ezért jogszabályi kötelezettségnek kell vonatkoznia az elektronikus pénznek az elektronikus pénz birtokosának kérésére központi banki pénzre névértéken történő visszaváltása tekintetében. Az elektronikus pénzbe mint az érmék és bankjegyek tényleges és megbízható helyettesítőjébe vetett bizalom csak annak biztosításával őrizhető meg, ha az elektronikus pénz birtokosa visszaválthatja az elektronikus pénz értékét bankjegyre vagy számlapénzre. Monetáris politikai nézőpontból a visszaválthatóság követelménye szükséges egyebek között a pénz elszámolási egység funkciójának megőrzésére, az árstabilitásnak az elektronikus pénz korlátlan kibocsátása megelőzésével történő fenntartására, valamint az EKB által meghatározott likviditási feltételek és rövid távú kamatok ellenőrzési képességének biztosítására.
- 2.6. Az elektronikuspénz-kibocsátók részéről az elektronikus pénz birtokosoknak történő visszaváltásnak vagy a törvényes fizetőeszközben vagy az adott elektronikuspénz-birtokos hozzájárulásával banki csatornákon keresztül az elektronikus pénz birtokosának bankszámláján történő jóváírásra vonatkozó, visszavonhatatlan átutalási megbízás kiadása útján kell történnie. A visszaváltási kifizetést ugyanabban a fizetőeszközben kell denominálni, mint amiben a kibocsátott elektronikus pénzt denominálták⁽¹⁾. Az EKB e tekintetben megjegyzi, hogy az irányelvtervezet 5. cikkének (1) bekezdése maga után vonja, hogy az elektronikus pénz birtokosa bármikor kérheti a visszaváltást a birtokolt elektronikus pénz monetáris értékén. A szóban forgó rendelkezés nem tükrözi a 2000/46/EK irányelv 3. cikke (1) bekezdésének tartalmát, amely szerint az elektronikus pénz birtokosa választhat, hogy az átváltás érmékre és bankjegyekre, vagy egy számlára történő átutalással történjen. A jogi egyértelműség érdekében, illetve a rendelkezésnek a tagállamok nemzeti jogába való egységes átültetésének biztosítására az EKB javasolja az irányelvtervezet 5. cikke (1) bekezdésének megfelelő módosítását annak biztosítására, hogy az elektronikus pénz birtokosa szabadon választhatja meg a visszatérítés előnyben részesített módját.
3. *Felügyeleti keret*
- 3.1. Az irányelvtervezet 8. cikkének (1) bekezdése jelentősen tágítja azon tevékenységek körét, amelyek folytatására az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények jogosultak lesznek, összevetve a 2000/46/EK irányelv 1. cikkének (5) bekezdésével, amely szerint az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények üzleti tevékenysége az elektronikus pénz kibocsátásán túlmenően a szorosan kapcsolódó pénzügyi és nem pénzügyi szolgáltatások nyújtására korlátozódik, kizárva a hitelnyújtás minden formáját. Az irányelvtervezet az engedélyezett tevékenységeket az alábbiak szerint bővíti: i. a 2007/64/EK irányelv mellékletében felsorolt pénzforgalmi szolgáltatások, amibe beletartozik egyes hitelek nyújtása; ii. fizetési rendszerek üzemeltetése; és iii. az elektronikus pénz kibocsátásán kívüli üzleti tevékenységek végzése. Az engedélyezett tevékenységek listájának liberalizációjával egyidejűleg a felügyeleti rendszer lazul egyebek mellett annak révén, hogy lényegesen leszámításra kerül az indulótőke-követelmény, és megszűnnek a befektetésekre a 2000/46/EK irányelv 5. cikkében szereplő, hatályos korlátozások. Az EKB érti, hogy ezen alapvető változtatásnak alapvető indoka az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények jogi keretének a 2007/64/EK irányelvvel történő összehangolása, és végső soron abba való integrálása. Ennek megfelelően a javasolt felügyeleti rendszer, amelyet összhangba hoztak a pénzforgalmi intézményekre a 2007/64/EK irányelv értelmében vonatkozó rendszerrel, megfelel az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények fogalm meghatározása javasolt módosításának. Ilyen előzmények után a következő vonatkozások érdemesek megfontolásra.
- 3.2. Először is, az EKB álláspontja az, hogy az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények és a hitelintézet elektronikus pénz kibocsátására vonatkozó jogától eltekintve nem egyértelmű az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények és a hitelintézetek közötti különbségtétel; ez felügyeleti szempontból igen jelentős feladattá teszi a kockázatok és a kapcsolódó biztosítékok értékelését. A nehézség pontosabban nem csak abból a tényből ered, hogy az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények a gyakorlatban a betétekkel és visszafizetendő más pénzeszközökkel egyenértékű pénzeszközöket tarthatnak, de az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények azon képességéből is, hogy a nyilvánosságtól átvett pénzeszközökkel finanszírozott hitelt nyújthatnak. Ezen túlmenően az elektronikuspénz-kibocsátó intézményeknek a pénzforgalmi intézményekkel való összehangolását bonyolítja az, hogy különbséget kell tenni a fizetési számlákon alapuló fizetési szolgáltatások és a központosított könyvelésen alapuló elektronikus pénzben végzett fizetési szolgáltatások között.

⁽¹⁾ További információkért lásd az elektronikus pénzről szóló jelentést és az Európai Unió Tanácsának kérésére az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 105. cikkének (4) bekezdése, illetve a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank alapokmánya 4. cikkének a) pontja alapján 1. elektronikuspénz-kibocsátó intézmények tevékenységének megkezdéséről, folytatásáról és prudenciális felügyeletéről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelv iránti bizottsági javaslatról és 2. a hitelintézetek tevékenységének megkezdésére és folytatására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló 77/780/EGK irányelvvel módosító európai parlamenti és tanácsi irányelv iránti javaslatról szóló, 1999. január 19-i CON/1998/56 EKB-véleményt.

- 3.3. Másodszor, az elektronikuspénz-kibocsátó intézmény fogalommeghatározásának javasolt változtatása nem mérsékelné a tevékenységükhöz társuló kockázatokat. Viszont az irányelvtervezet hatásvizsgálata nem foglalkozik azokkal a kockázatokkal, amelyek az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények által végezhető tevékenységek szélesebb köréhez társulhatnak.
- 3.4. Harmadszor, az EKB álláspontja az, hogy még mindig hiányoznak az egyértelmű bizonyítékok a garanciális követelmények és az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények tevékenységeinek tényleges kockázata közötti állítólagos aránytalanság tekintetében. A fent említett megfontolások alapján egyértelműen szükség van az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények új jogi természetével társuló lehetséges kockázatok további megfontolására az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények megfelelő szabályozói és felügyeleti kezelésének biztosítására.
- 3.5. Negyedszer, ahogy azt fentebb már megjegyeztük, érdemes hangsúlyozni, hogy az irányelvtervezetben nem tükröződik a 2000/46/EK irányelv befektetési stratégiák korlátozására vonatkozó 5. cikke. Az irányelvtervezet enyhíti a 2000/46/EK irányelv meglehetősen korlátozó jellegét azon lehetőség tekintetében, amely lehetővé teszi az elektronikuspénz-kibocsátók számára az elektronikus pénz kibocsátásával nyereség generálását. Ez a javasolt módosítás kedvezőnek bizonyulhat az ágazat jövőbeni növekedése szempontjából. Azonban figyelembe kell venni azokat a jelentős likviditási és nem fizetési kockázatokat, amelyekkel egy elektronikuspénz-kibocsátó intézmény bármely típusú eszközbefektetés megengedése következtében szembesülhet. E tekintetben megfelelően kiegyensúlyozott megoldást lehet elérni a jelenleg a 2000/46/EK irányelvben meghatározott befektetési korlátozásoknál rugalmasabb rendszer előírásával. További felügyeleti biztosítékokat tenne szükségessé a létező befektetési korlátozásoknak az irányelvtervezetben szereplő teljes liberalizálása.
- 3.6. Végül: az irányelvtervezet emeli a határértékeket – a pénzügyi rendszereknek a pénzmosás, valamint terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló 2005/60/EK irányelvnek ⁽¹⁾ megfelelően – az azonosítási és ügyfél-átvilágítási szabályok tekintetében. Ezek a határértékek azonban nem felelnek meg a 2007/64/EK irányelvben szereplő határértékeknek. A jelenlegi határértékek lényeges emelése támogatná a pénzforgalmi tranzakciók névtelenségét, valamint növelné az elektronikus pénz kibocsátásával járó, pénzmosási és terrorizmus-finanszírozási kockázatokat, különösen több előre kifizetett kártya megszerzése révén.

4. Statisztika

Az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények jelenleg a monetáris pénzügyi intézmények („MPI-k”) adatszolgáltatói körbe tartoznak az EKB monetáris és bankstatisztikai tekintetében, a monetáris pénzügyi intézmények ágazati összevont mérlegéről szóló, 2001. november 22-i EKB/2001/13 rendelettel ⁽²⁾ összhangban. Megjegyezzük, hogy még ha az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények a jövőben nem hitelintézetként kerülnek meghatározásra, akkor is az MPI 2001/13/EKB rendelet I. melléklete I. része I. szakaszának 2. pontja szerinti statisztikai fogalommeghatározása körébe fognak tartozni, amely szerint a nem hitelintézet rezidens pénzügyi intézményekre vonatkozó statisztikai adatszolgáltatási követelmények egyebek mellett az általuk kibocsátott eszközök helyettesíthetőségének fokától és a hitelintézeteknél elhelyezett betéteiktől függnek; ennek oka, hogy az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények továbbra is kapnák az egynapos betéttel egyenértékű betéteket nem MPI jogalanyoktól és végeznek saját számlás értékpapír-befektetéseket.

5. További jogi és technikai megjegyzések

- 5.1. Az irányelvtervezet 1. cikkének (3) bekezdése megállapítja, hogy az nem vonatkozik az olyan eszköz-alapú szolgáltatásokra, amelyeket egyebek között „zártkörű hálózaton” belül használnak. Az EKB elismeri, hogy az (5) preambulumbekzdés használható ennek olyan értelmezésére is, hogy a „zártkörű hálózaton” belül használható eszköz „csak egy meghatározott üzletben vagy üzletláncban használható termékek és szolgáltatások vásárlására, vagy ha az értékesítés helyétől függetlenül csak meghatározott körű termékek és szolgáltatások vásárlására alkalmas”. A szóban forgó rendelkezésnek azonban jót tenne némi pontosítás, mivel pl. két nagyméretű üzletlánc hálózaton belüli elektronikus pénz kibocsátása képviselhet ez alól kivételt a jelentős mennyiségű elektronikus pénz kibocsátására tekintettel.

⁽¹⁾ HL L 309., 2005.11.25., 15. o.

⁽²⁾ HL L 333., 2001.12.17., 1. o.

- 5.2. Bizonyos feltételek mellett az irányelvtervezet 1. cikkének (4) bekezdése kiveszi a mobiltelefon-szolgáltatókat az irányelvtervezet hatálya alól. Az EKB érti, hogy a mentesítés olyan esetekre vonatkozik, amikor a mobiltelefon-szolgáltató közvetítőként, az áru vagy szolgáltatás belső értékének növelése nélkül jár el, ahogyan az az irányelvtervezet (5) preambulumbekkezdésének utolsó mondatában szerepel. Az EKB a jogi egyértelműség érdekében ajánlja az irányelvtervezet (5) preambulumbekkezdésének további pontosítását arra vonatkozó útmutatás megadásával, hogy pl. a csengőhangok vagy időjárás-előrejelzés megvásárlására ez a mentesítés kiterjed-e.
- 5.3. Az irányelvtervezet 2. cikkének (2) bekezdésében az elektronikus pénz fogalommeghatározása igen tágan került megfogalmazásra és az lefedi a legtöbb számlatípust; meghatározza, hogy általánosságban mi minősül elektronikus pénznek, amibe beletartoznak a bankszámlák és pénzforgalmi számlák, mivel a könyvelés és a pénzeszközök tárolása manapság már az érintett számla típusától függetlenül elektronikus úton történik. A 2007/64/EK irányelvben meghatározott pénzforgalmi tranzakciókra való hivatkozás a fogalommeghatározást egy további, igen általános fogalommal bővíti, mivel a pénzforgalmi tranzakciók nem korlátozódnak a hagyományos fizetési eszközökre, de abba beletartozik a pénzáttétel és a pénzfelvétel is. Az elektronikus pénz illetően általános meghatározása azzal járna, hogy a hagyományos bankszámlák és a pénzforgalmi számlák is elektronikus pénznek lennének tekinthetők. Az EKB ezért egy azt meghatározó pontosítást tanácsol, hogy az átvett pénzeszközök kizárólag az elektronikuspénz-birtokostól a kedvezményezetteknek történő elektronikus pénzáttétel céljaira legyenek felhasználhatóak.
- 5.4. Az EKB fentebb kifejtett azon álláspontjának érintetlenül hagyásával, miszerint az átvett pénzeszközök jogi jellege ténylegesen betét, úgy tűnik, hogy az irányelvtervezet 8. cikkének (2) bekezdése már tartalmazza a 8. cikk (3) bekezdésének tartalmát, ezért ez utóbbit el lehet hagyni.
- 5.5. Az irányelvtervezet 11. cikkének (1) bekezdése szabályozza a végrehajtási intézkedések Bizottság általi elfogadását. Erre különösen a 11. cikk (1) bekezdésének c) pontja ad jogalapot „a technológiai vagy gazdasági fejlődés figyelembevételére irányuló intézkedések” tekintetében, aminek megfogalmazását az EKB túlságosan tágának, hatályában korlátlanoknak és esetlegesen az irányelv 11. cikke (2) bekezdésének követelményébe ütközőnek tartja, mely szerint a végrehajtási intézkedések az irányelvtervezet „nem alapvető fontosságú elemeinek módosítására” szolgálhatnak.

Szövegezési javaslatok

Amennyiben a fenti útmutatások változást eredményeznek az irányelvtervezetben, a szövegezési javaslatokat a melléklet tartalmazza.

Kelt Frankfurt am Mainban, 2008. december 5-én.

az EKB elnöke
Jean-Claude TRICHET

MELLÉKLET

Szövegezési javaslatok

A Tanács által javasolt szöveg	Az EKB által javasolt szöveg ⁽¹⁾
1. módosítás Az irányelvtervezet 2. cikkének (2) bekezdése	
(2) „elektronikus pénz”: a kibocsátóval szembeni követelés által megtestesített monetáris érték, amelyet elektronikusan tárolnak és pénzeszköz átvételével bocsátanak ki a 2007/64/EK irányelv 4. cikkének 5. pontjában meghatározott fizetési műveletek teljesítése céljából, és amelyet a kibocsátón kívül más természetes vagy jogi személyek is elfogadnak;	(2) „elektronikus pénz”: a kibocsátóval szembeni követelés által megtestesített monetáris érték, amelyet elektronikusan tárolnak és pénzeszköz átvételével bocsátanak ki kizárólag a 2007/64/EK irányelv 4. cikkének 5. pontjában meghatározott fizetési műveletek teljesítése pénzeszközöknek az elektronikus pénz birtokosától a címzettek számára elektronikus úton történő átutalása céljából, és amelyet a kibocsátón kívül más természetes vagy jogi személyek is elfogadnak;
<i>Indokolás – Lásd a vélemény 5.3. pontját</i>	
2. módosítás Az irányelvtervezet 5. cikkének (1) bekezdése	
(1) A tagállamok gondoskodnak arról, hogy az elektronikus pénz kibocsátója a birtokos kérésére bármikor névértéken visszatérítse a birtokolt elektronikus pénz monetáris értékét.	(1) A tagállamok gondoskodnak arról, hogy az elektronikus pénz kibocsátója a birtokos kérésére bármikor névértéken visszatérítse a birtokolt elektronikus pénzt, érmékben és bankjegyekben vagy bankszámlára történő átutalással monetáris értékét.
<i>Indokolás – Lásd a vélemény 2.6. pontját</i>	
3. módosítás Az irányelvtervezet 8. cikkének (3) bekezdése	
3. Az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények nem folytathatnak betétgyűjtésre vagy más visszafizetendő pénzeszközök gyűjtésére irányuló üzletszerű tevékenységet a 2006/48/EK irányelv 5. cikke értelmében.	(Törlés)
<i>Indokolás – Lásd a vélemény 5.4. pontját</i>	
4. módosítás Az irányelvtervezet 17. cikke	
17. cikk A 2006/48/EK irányelv módosítása 1. A 4. cikk a következőképpen módosul: a) az 1. pont b) alpontja helyébe a következő szöveg lép: „(1) »hitelintézet«: olyan vállalkozás, amely a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket vesz át, valamint saját számlára hiteleket nyújt”; b) az 5. pont helyébe a következő szöveg lép: „(5) »pénzügyi intézmény«: olyan vállalkozás, amely nem hitelintézet, és amelynek fő tevékenysége tulajdoni részesedések megszerzése, vagy az I. melléklet 2–12. és 15. pontjában felsorolt tevékenységek közül egynek vagy többnek a folytatása”. 2. Az I. melléklet a következő 15. ponttal egészül ki: „15. »Elektronikus pénz kibocsátása«”	(Törlés)
<i>Indokolás – Lásd a vélemény 1., 2. és 4. pontját</i>	
⁽¹⁾ A szövegben áthúzással szerepelnek az EKB által törölni javasolt részek. A szövegben vastag betűvel szedve szerepel az EKB által beillesztetni javasolt új szöveg.	